

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Ecclesiastica Hymnodia Libri Tres

Secchi, Anacleto

Antverpiæ, 1634

Cap. X. Defectus scrupulorum cauendi, & quo remedio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45942](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45942)

nouitij videntes, effusiùs profecuti sunt eundem risum, ita vt non possent se continere. Quidam ex sociis grauioribus Magistri Iordanis eos cœpit obiurgare, vt compesceret, sed risus magis augebatur. Peracto Completorio, quod tunc recitabant, Magister Iordanes conuersus ad socium qui Nouitios reprehenderat, eum correxit, quia munus Superioris sibi assumpsisset. deinde ad Nouitios ait: *Ridete, filij carissimi, effusè ridete, ego vobis ridendi facultatem liberè concedo; vos enim decet ridere, quia diabolum & decepistis, & vicistis, mundo valedicentes.* Mira vis huius admonitionis, imò facultatis à Prælato oblatae. Cessauit tunc omnis risus; imò deinceps nunquam similem ridendi tentationem passi sunt illi noui Religiosi. Verùm nō semper à dæmone ortum habent huiusmodi passionis risus, licet in dæmonem sæpè illas reiiciant socordes. *Multi* (aiebat venerabilis Pater Zacaria) *dæmoni adscribunt ea, quæ ipsimet, ob prauam animi inclinationem, operantur.* Risum ipsi siue oculis siue verbis venantur, aduocant & excitant, vti mox dicebamus, quibus modestia & grauitas est suadenda.

Ant. Maria
Zacar. verbo
Tentatio diab.
num. 6.

CAPVT X.

*Defectus scrupulorum cauendi, et
quo remedio.*

SCRUPVLORVM materiam placuit inter defectus psallentium annumerare, quia vt plurimum non sine defectu reperitur in homine. Nonni scrupulos aliquando fuisse à Deo permisos a nimis sanctitate & doctrina præstantibus, ad virtutis

Scrupuli ad
maiores
animi san-
ctitatem
aliquando
dati.

tutis

tutis & sanctitatis augmentum; quemadmodum omnibus testatum est de sancto Augustino, præclarissimo Ecclesiæ Doctore, qui in suis Confessionibus magno animi dolore ac gemitibus accusat seipsum de leuissimis minutioribusque rebus, quas alij, etiam virtutis studiosi, vel nihil vel modicum æstimarent, alij etiam forsitan riderent. Verumtamen hoc genus scrupulorum nec iudicium offendit, nec animi tranquillitatem perturbat, sed eum efficit studiosiorem ad virtutum actiones. Nec huius generis scrupuli dicentur forent propriè scrupuli in ea significatione quæ communiter accipitur, quando de scrupulis est sermo; sed potiùs stimuli sunt à Deo concessi, ad maiorem animi puritatem obtinendam.

*Scrupulus
est animi
anxietas
ex leuibus
causis orta.*

Scrupulus in sua propria significatione sumptus, quatenus dicit anxietatem animi ex leuibus & apparentibus causis ortam, inuoluit plurimos defectus, sicut etiam plurima incommoda gignit; & supponit semper vitium aliquod vel naturale, vel acquisitum. Qui laborant conscientia scrupulis agitata, numquam putant se diuino satisfecisse Officio; vel quia debitam intentionem aut attentionem non habuerint; vel quia non recordantur, an omnia recitauerint. Hinc animi anxietas ad nouas iterationes eiusdem Officij, non semel, sed pluries eandem Horam, vel Psalmum, vel Lectionem repetendo. Sibi persuadent isti, quòd meliùs satisfacient posteriori recitatione, cum tamen semper imperfectior videatur posterior priorè. Nisi isti scrupulosi studeant ad rectam redire rationem viuendi, in proximis, imò incurabiles incident angustias, peccata multiplicabuntur, iudicio tenebræ offundentur.

*Scrupulus
est plurimo-
rum malo-
rum origo
& causa.*

dentur, & cordis perpetua inquietudo fouebitur. Hæc præcipua mala ex scrupulis orta vtile est singillatim declarare, vt remedia opportuna valeant vsurpari.

Primum malum est peccatorum multiplicatio; quia scrupulis facilè coniungitur conscientia erronea, quæ peccatum putat, vbi verè peccatum non est: non tamen hic conscientia error semper cum scrupulis reperitur. Potest scrupulus esse solus absque errore aliquo determinato: nam tradunt Doctores, pugnandum esse contra vim scrupulorum, agendo illud quod scrupulosus nitetur vitare, verbi gratia non iterando Officium, vel Psalmum, vel Horam, quæ scrupulus suadebat iteranda, siue scrupulus deponatur, siue non deponatur. Si adesset conscientia error, hic esset deponendus ante operationem: at etiam si non ad sit error conscientia, nihilominus multiplicantur peccata, sicut etiam multiplicantur scrupuli, quando primo scrupulo non obstititur. Ea est huius natura & conditio, vt primus scrupulus admissus alium pariat in animo, hic alium, iste alium semper maiorem; quemadmodum videmus in aqua fluminis aut lacus euenire, si forte in eam proiciatur lapillus: hic cadens circulum paruulum format in aqua, ille circulus alium maiorem efficit, iste alium, donec tota commota aqua in circulos vsque ad extremitatem litoris resoluator. En scrupulorum proprius effectus similis effectui lapilli in aquam proiecti. Comparatio scrupuli cum lapillo est opportuna: nam dicitur scrupulus, quia in animo operatur eosdem effectus, quos operatur lapillus ingrediens calceum ambulantis, pungit enim ac offendit

Conscientia erronea scrupulorum socia.

Scrupulus scrupulum parit.

*Scrupulo-
rum initiis
pugnand-
um.*

fendit pedem. Animus etiam noster rectè comparatur aquæ fluminis aut lacus, quæ omnem figuram circumstantium corporum recipit & reddidit; sicuti animus hominis aptus est excipere omnium substantiarum figuras & species. Cum scrupulus animum alicuius possederit, nec impediatur, statim circulationes plurimas commouet ex vna in aliam, donec animus repleatur infinitis molestiis & anxietatibus. Pugnandum itaque viriliter ac resistendum est initiis primis, ne mala eueniant maiora ac grauiora.

*Iudicium
scrupuloso-
rum per-
turbatur
variis er-
roribus.
Attentio
perfecta si-
ne euaga-
tione neque
Sanctis con-
cessa.*

Hinc oritur alterum malum, nempe obrebratio iudicij. Sicut aqua fluminis, donec illis circulationibus occupatur, perturbata remanet, nec reddere potest rerum species, quas antea reddebat placida quiescens: ita animus scrupulorum agitatione vexatus confunditur, vt nequeat cognoscere ac distinguere, quod recta suadet ratio, imò diuersis obruitur erroribus. Primus iudicij turbati error est circa attentionem nobis impositam. Putant scrupulosi, à nobis exigi eam attentionem, quæ omnem aliam cogitationem excludat, qualem Angeli in calis habent; quod fieri nequit viribus naturæ solis, sed, vt alias significauimus, illa donum Dei est non omnibus concessum, nec & Apostolo Paulo, qui erat Vas electionis & insignis prædestinatus. Hoc errore iudicij aliquando laborauit sanctissima virgo Lutgardis; & quia non valebat toto animo recitationi Hymnorum adesse absque aliis cogitationibus superuenientibus, more aliorum scrupulorum torquebatur, & singulas horas bis terre repetere volebat, nec vllus amicus poterat eam consolari. Tandem Deus misericors dignatus est

Surius I 6.
Iunij.

illam

illam sanare, ostendens ei, quòd non deberet
 perturbari ex cogitationum velocitate ac impor-
 tunitate; quia illa sit nostræ naturæ imbecillitas,
 vt nequeat recitare modicam ac breuem oratiun-
 culam absque aliqua mentis euagatione. Alter iu-
 dicij turbati error est circa verborum integram
 prolationem: nam tanta anxietate verbis atten-
 dunt scrupulosi, vt locum non relinquunt iudi-
 cio attendendi vel ad sensum & spiritum verbo-
 rum, vel ad Deum quem exorant, & laudant.
 Misera scrupulorum conditio, qui numquam
 possunt acquiescere: nam modò solliciti sunt de
 integritate verborum, modò de attentione ad sen-
 sum, modò de vtrisque.

*A scrupu-
lis quomo-
do libera-
ta S. Lut-
gardis.*

*Scrupulo-
forum mi-
sera condi-
tio.*

Hinc ortum ducit tertium damnum, nimirum
 cordis perpetua anxietas & perturbatio. De his
 verè asseri potest illud Dauidicum: *Trepidauit* Psal. 13.
timore, vbi non erat timor. Pusillanimes sunt
 qui hoc laborant morbo, & semper timent cul-
 pam lethalem, vbi vel nulla, vel, ad summum,
 venialis & leuis est: imò seipsos in eas coniiciunt
 angustias, vt de salute aliquando desperent. Id
 saltem semper euenit, vt corporis salus manife-
 ste periclitetur. Nimia cordis afflictio vires cor-
 poris paullatim consumens exhaurit, caput præ-
 sertim debilitat, totumque hominem inhabilem
 reddit ad maiora facinora.

*Scrupulū
vires cor-
poris debi-
litant.*

Animaduertere debent scrupulosi, quòd iniu-
 riam non leuem altissimo Deo faciunt, putantes
 cum nobiscum agere quasi Iudicem captiosum,
 qui apices Iuris à nobis exigere velit, & plura
 requirat quàm vires patiantur, quasi non Prin-
 cipem benignum, sed tyrannum seuerum, qui
 nos tamquam mancipia virgeat, contra omnes
 Scripturas,

*Scrupulosi
Deo irro-
gant iniu-
riam.*

Pfal. 93.

Scripturas, quæ illum prædicant miræ benignitatis & suauitatis erga homines. *Qui fingis laborem in præcepto*, aiebat Hymnographus de Deo.

Matth. 11.

Iugum meum suauis est, & onus meum leue, dicitur ab ipso Deo. Iniuriam etiam faciunt Sapientia Dei, putantes, quòd ignoret nostram uolubilitatem & imbecillitatem, præsertim circa cogitationes cordis, quas optimè nouit esse omni uolucere perniciores & uelociore, à nobis effugientes, quando bonæ sunt, contra nostram uoluntatem; ad nos uenientes, si incongruæ sunt, contra nostrum conatum. Quasi Deus non cognoscens hanc nostram conditionem, exigere uelit quod non possumus exequi. Nouit optimè Deus suum figmentum, cuius sit conditionis; nouit nostram imbecillitatem, nec à nobis exquiri quod reddere non ualemus. Si nolisset nos euagari cogitationibus, uel homines non fecisset, sed Angelos; uel dona singularia omnibus esset elargitus, quemadmodum aliquibus electis ac prædilectis concedit aliquando.

*Scrupuli
humilitate
vincendi.*

Hanc nostram imbecillitatem cognoscere & confiteri expedit valdè, ut scrupuli faciliùs abigantur. Sicut species est superbiæ credere, quòd possit homo mortalis rectè ac perfectè laudare Deum uiribus suis solis, quæ superbia pronocat Deum ad iram; ita species est humilis cordis, memorem esse propriæ imbecillitatis & diuini auxiliij necessitatis, & sperare, Deum æqui bonique consulturum eam nostram recitationem, quæ mediocris fuerit, licet non exacta.

*Scrupulo-
rum reme-
dia ualida.*

Inter opportuniore remedia scrupulosi offendenda suaderem primo loco illud, quod validissimum censetur ab omnibus rei spiritualis Pati- bus,

bus, nimirum subiectio omnimoda proprii iudicij circa recitationem iudicio proprii Prælati, siue Confessarij. Nam, sicut dictum est, iudicium scrupulosorum cum sit perturbatum, eget directione ac regimine sanioris & recti iudicij, cui se committat ex animo, illique acquiescat. Quæ submissio & subiectio tantæ est virtutis apud Deum, ut multi fuerint à Deo perfectè liberati ab hoc periculoso morbo. Sanatus fuit ille Sacerdos Monachus, qui, ob tantos scrupulorum fluctus, eò deuenerat, ut ne quidem rem Sacram auderet facere. Hic ad sanctum Bernardum accedens, spondit se velle illius consilio acquiescere; cui sanctus Prælati præcepit, ut ad Sacrificium offerendum se illicò conferrer, nec in posterum dimitteret. Acquieuit Religio-

Iodoc. De-
mohodert.
in Parænes.

fusus afflictus, Sacrificium obtulit, & ob hanc obedientiam liberatus est ab hac molestia. Hoc eodem remedio sanatum esse sanctum Ignatium, Societatis IESU Institutorem egregium, tradunt Scriptores.

Petrus Ri-
bad. & Pe-
trus Maff.
in Vita.

Hoc subiectionis remedium est tantæ efficacitatis, ut valeat ad quamcumque scrupuli speciem omnino curandam, tam eam quæ ex naturæ temperamento, quàm quæ ex diaboli tentatione originem trahit. Hæ duæ sunt præcipuæ origines scrupulorum. Prima est temperamentum melan-

Scrupulorū
causa due
præcipua.

cholicum; quia melancholia frigiditate humorum constat, ideoque timorem fouet, & ad apprehensionem futuri mali disponit imaginationem. Ad quam temperamenti causam reducitur læsio alicuius sensus interni. Alia item est diaboli astu-

Scrupulos
nutrit dia-
bolus.

tia; quia sicut diabolus osor est humanæ tranquillitatis, ita conatur animum perturbare an-

K k

xieta-

xietatibus ac timoribus, ne queat Deo seruire hilariter. qui præsertim solet hoc vitio detinere & affligere indoctiores & ignaros. Sicut ignorantia est origo omnium ferè errorum, ita eadem ignorantia vitur diabolus ad huiusmodi animos decipiendos, suggerens timorem peccati, vbi non est timor. Quisquis cupit se ab istis afflictionibus expedire, subiiciat se ex animo viro docto, moderatori animæ suæ, cui plenè credat. hoc modo neque melancholia, quæ iudicium occupare solet, nec dæmonis astutia & importunitas, nec ignorantia quidquam obtinebit. Melancholici sunt similes illis, qui aut febris phrenetica aut alio morbo caput infestante laborant. Sicut infirmi isti, vt citiùs sanentur, obediunt, etiam inuiri, Medicis ac familiaribus qui assistunt; ita & illi à scrupulis sanabuntur, si obediunt & acquiescent suo Doctore. Si minùs isti statuunt, aut sponte aut inuiri huic acquiescere remedio, sicuti, ob melancholiæ conditionem, erunt ad proprii sensus, quamuis erronei, firmitatem tenaciùs tenendam paratiores; ita facillimè ad eam animi deuenient obstinationem, quæ istius generis ægritudinis semper fuit comes indiuidua, & ipsam ægritudinem reddit molestiorem atque difficiliorem. Diabolus etiam subiectionis inimicus longissimè aufugiet, si cognoscet semel aliquem ex animo obedire alterius voluntati. Indocti etiam prudenter se gerunt, dum prudentis sequuntur iudicium. Qui huiusmodi infirmos curandos suscipiunt, numquam permittere aut concedere debent illis repetere quod asserunt malè pronuntiatum, vel sine attentione expletum: porissimum enim aptissimaque huius morbi medicina est oppositio

Scrupulorum Medici quid obseruare debeant.

positio & pugna aduersus scrupulum. Nec sunt audiendi dicentes, se timere vel non recitasse, vel non attendisse, nisi tam certi sint de defectu quem afferunt, vt iuramento possint illum affirmare.

Præterea spirituales Medici debent dubia istorum semper per epieikeiam in mitiorem partem interpretari, & illos suauiter inducere ad vsum huius virtutis, quæ propriè est æquitas seu benigna Iuris interpretatio, qua potest homo benigne intelligere ius & præceptum de diuini Officij tum integritate, tum attentione. Utile est scire, quòd quando quis verba legis transgreditur non ex contemptu, sed per epieikeiam, quæ ex circumstantia aliqua mentem Legislatoris interpretetur in partem benigniorem, non peccat, vt ait diuus Thomas, quem sequuntur omnes Iuristæ. Quæ epieikeia extenditur etiam ad euentum illum, quando quis legem non seruaret, vt pro stulto non habeatur, cuiusmodi possunt facile iudicari qui scrupulis assentiuntur: aut quando quis in rebus dubiis secundum communem bonorum vsum seruat legem latam, quemadmodum appositè docet sapientissimus Nauarrus. Has regulas debet optimè callere Medicus scrupulosorum, tum vt eos ratione conuincat, tum etiam vt securiùs valeat illis se opponere, non consentiens eorum voluntati, quando facultatem postulant repetendi sub variis, quos afferre solent, prætextibus & rationibus.

*Epieikeia
virtus quid sit.*

D. Thom.

2.2. q. 220.

art. 1.

L. Benignus. ff. de

Leg.

Nauarrus

cap. 27.

nu. 284.